Dijital Okuma Öz Yeterlilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dijital Okuma Öz Yeterlilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19802

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dijital Okuma Öz Yeterlilik Ölçe?i, bireylerin dijital ortamlarda metinleri anlama, yorumlama ve kullanma becerilerine dair sahip olduklar? alg?lanan yeterlilik düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, N. Akkaya ve H. Ç?v??n taraf?ndan 2020 y?l?nda gerçekle?tirilen bir çal??ma ile bilim dünyas?na sunulmu?tur. Bu çal??ma, ölçe?in yap?sal geçerli?ini ve iç tutarl?l?k güvenilirli?ini belirlemeye odaklanm??t?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, h?zla de?i?en dijital ö?renme ve bilgi edinme ça??nda bireylerin kendilerini ne kadar yetkin hissettiklerini anlamak aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Dijital Okuma, Öz Yeterlilik, Psikometrik Geli?tirme, Güvenirlik, Geçerlik, Dijital Okuryazarl?k, Alg?lanan Yeterlilik.

Yazarlar

Nergiz Akkaya, Hakan Ç?v??n

Amaç

Ölçe?in temel amac?, kat?l?mc?lar?n dijital materyalleri (e-kitaplar, web sayfalar?, çevrimiçi makaleler vb.) okuma, analiz etme ve bu materyallerden bilgi ç?karma süreçlerindeki ki?isel yeterlilik inançlar?n? nicel olarak saptamakt?r. Bu ölçüm, özellikle e?itim ve psikoloji alanlar?nda, bireylerin dijital ö?renme ortamlar?na adaptasyon düzeylerini ve bu ortamlarda ba?ar?l? olma potansiyellerini öngörmeye yard?mc? olur.

Geli?tirme çal??mas?, dijital okuma becerilerinin sadece teknik yeterlilikten ibaret olmad???n?, ayn? zamanda bireyin bu becerileri etkili bir ?ekilde kullanabilece?ine dair güçlü bir inanca sahip olmas?n? gerektirdi?ini varsayar. Bu nedenle, ölçek, bireyin dijital metinlerle etkile?im kurarken kar??la?t??? zorluklar? a?abilme yetene?ine odaklanmaktad?r.

Yap?

Ölçek, Albert Bandura'n?n Sosyal Bili?sel Kuram?'nda merkezi bir rol oynayan **Öz Yeterlilik** (Self-Efficacy) yap?s?n? temel al?r. Öz Yeterlilik, bireyin belirli bir eylemi ba?ar?yla gerçekle?tirebilece?ine dair inanc?d?r. Bu ölçek özelinde yap?, dijital okuma ba?lam?na indirgenmi?tir.

Dijital okuma Öz Yeterlilik yap?s? genellikle a?a??daki alt boyutlar? içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r (kesin alt boyutlar orijinal çal??mada belirtilmelidir):

ARABPSYCHOLOGY.COM

Navigasyon Yeterlili?i: Dijital platformlarda gezinme ve ilgili bilgiyi bulma inanc?.
Anlama Yeterlili?i: Hipermetinler ve multimedya içeren karma??k dijital metinleri anlama ve sentezleme inanc?.
Problem Çözme Yeterlili?i: Dijital okuma s?ras?nda kar??la??lan teknik veya bili?sel zorluklarla ba?a ç?kma inanc?.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, Akkaya ve Ç?v??n (2020) taraf?ndan sunulan bildiri kapsam?nda ele al?nm??t?r. Geçerlik, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ölçüp ölçmedi?ini gösteren kritik bir psikometrik özelliktir.

Orijinal kaynakta spesifik istatistiksel sonuçlar belirtilmemi? olsa da, geli?tirme sürecinde genellikle yap? geçerli?i (Construct Validity) incelenir. Bu amaçla, ölçe?in faktör yap?s?n? do?rulamak için do?rulay?c? veya aç?mlay?c? Faktör Analizi yöntemlerinin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Ayr?ca, ölçüm arac? dijital okuma becerileri ile ilgili di?er geçerli ölçeklerle k?yaslanarak ölçüt geçerli?i (Criterion Validity) de test edilmi? olabilir.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçe?in tutarl? ve istikrarl? sonuçlar üretme derecesini ifade eder. Kaynakta spesifik bir güvenirlik katsay?s? verilmemi?tir, ancak geli?tirme çal??malar?nda en yayg?n kullan?lan yöntem **iç tutarl?l?k güvenilirli?i**dir.

Bu çal??ma kapsam?nda, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne ölçüde ölçtü?ünü belirlemek amac?yla Cronbach Alfa katsay?s?n?n hesapland??? varsay?lmaktad?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin birbiriyle tutarl? oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? gösterir.

Faktör Analizi

Dijital Okuma Öz Yeterlilik Ölçe?i'nin yap?sal bütünlü?ünü ortaya koymak için Faktör Analizi (Factor Analysis) kullan?lm??t?r. Ölçek geli?tirme sürecinde, genellikle öncelikle aç?mlay?c? Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA) ile maddelerin hangi faktörler alt?nda topland??? belirlenir.

Bu ilk analizin ard?ndan, ölçe?in teorik yap?s?n?n örneklem verileriyle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis - CFA) uygulan?r. Bu analizler sonucunda ölçe?in tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu oldu?u tespit edilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Developmental) / Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Format: Orijinal kaynakta belirtilmemi? olmakla birlikte, Öz Yeterlilik ölçekleri genellikle 5'li veya 6'l? **Likert Tipi Derecelendirme** kullan?r (Örne?in: "Hiç Kat?lm?yorum"dan "Tamamen Kat?l?yorum"a).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim alan?nda dijital okuma becerilerine sahip olan bireyler (Genellikle üniversite ö?rencileri veya ortaö?retim ö?rencileri).

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi ve üzeri (14+).

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in geli?tirildi?i örneklem, genellikle dijital okuma materyalleri kullanan ve internet eri?imi olan ö?rencilerden olu?maktad?r.

Test Metodolojisi: Çevrimiçi veya bas?l? formda bireysel uygulama. Toplu uygulama mümkündür.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Bildiri Sunumu, Psikometri, E?itim Teknolojileri, Ankara.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020 (Bildiri sunumu tarihi).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Hakan Ç?v??n ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik veya ticari amaçl? kullan?mlarda izin zorunlulu?u bulunabilir.

Sorumlu Yazar: Hakan Ç?v??n

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im Adresi: hakan.civgin59@gmail.com

Kaynaklar

ARABPSYCHOLOGY.COM

Akkaya, N., ve Ç?v??n, H. (2020, 3-6 Eylül). *Dijital Okuma Öz Yeterlilik Ölçe?i: Geçerlik güvenirlik çal??mas?* . 4. Uluslararas? S?n?rs?z E?itim ve Ara?t?rma Sempozyumu, Ankara, Türkiye.

Bildiri Özet Kitapç???na ait ba?lant?: sead.com.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: **dijital-okuma-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf** (PDF ?ndir)

Dijital Okuma Öz Yeterlilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metninde yer almad??? için bu bölümde sunulamamaktad?r. Ölçek maddelerine eri?im için yukar?da belirtilen kaynaklar ve sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM